

ประกาศชาวนา

ฉบับที่
4

รายงานสภาพการทำนา และศัตรูข้าว เพื่อเตือนภัยการระบาด
ฤดูนาปี 2568 จังหวัดเชียงราย
โดยกลุ่มวิชาการ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

รอบสำรวจที่ 4 ฤดูนาปี 2568 : วันที่ 25-26 สิงหาคม 2568

ภาพรวมของจังหวัดเชียงราย

จากการสำรวจสภาพการทำนาในจังหวัดเชียงราย พบว่า ข้าวส่วนใหญ่อยู่ในระยะแตกกอ เริ่มพบการระบาดของโรคไหม้ ลำเอนเชียงแสน และลำเอนเวียงชัย ความรุนแรงของโรคยังไม่เกินระดับเศรษฐกิจ ในพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 และ กข6 ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่มีความอ่อนแอต่อโรคไหม้ และพบการระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาวและเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ทั้งในระยะตัวอ่อนและตัวเต็มวัย เกินระดับเศรษฐกิจ (1 ตัวต่อต้น หรือ 10 ตัวต่อกอ) จากข้อมูลพยากรณ์อากาศเพื่อการเกษตร พบว่าบางพื้นที่ในภาคเหนือจะมีฝนตกหนักถึงหนักมาก (60–80%) ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูง อุณหภูมิแปรปรวน และมีฝนตกต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่ระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และเชื้อสาเหตุโรคไหม้ ดังนั้น จึงขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ และเฝ้าระวังการระบาดของทั้งโรคไหม้ เพลี้ยกระโดดหลังขาว และเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพื่อป้องกันการระบาดและลดความเสียหายของโรคและแมลงในแปลงนาของท่านด้วย

ภาพรวมของแปลงสำรวจ

ผลการสำรวจแปลงสำรวจ จำนวน 8 แปลง ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย เชียงแสน แม่จัน แม่สรวย เวียงชัย แม่สาย และพาน ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ โดยแปลงสำรวจที่ปลูกข้าวแบบนาหว่าน อำเภอเมืองเชียงราย และแม่จัน พบประชากรเพลี้ยกระโดดหลังขาวในระยะตัวอ่อนสูงกว่าระดับเศรษฐกิจ (1 ตัวต่อต้น) เฉลี่ย 2.90 ตัว/ต้น แปลงสำรวจอำเภอแม่สรวย เวียงชัย เชียงแสน และแม่ลาว ปลูกข้าวแบบปักดำ พบประชากรเพลี้ยกระโดดหลังขาวแต่ไม่เกินระดับเศรษฐกิจ (10 ตัวต่อต้น) โดยอำเภอแม่สรวย พบมากที่สุด เฉลี่ย 7.05 (ตัวต่อกอ) แมลงศัตรูข้าวอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยจักจั่นสีเขียว แมลงสิง และเพลี้ยจักจั่นขาวใหญ่ แต่มีจำนวนไม่เกินระดับเศรษฐกิจ ศัตรูธรรมชาติที่พบ ได้แก่ ตัวง่า แมลงปอบ้าน แมลงปอเข็ม แมงมุมขาสั้น แมงมุมขายาว และมวนเขียวจุดไข่

จากสภาพอากาศในช่วงนี้ที่มีพายุฝนฟ้าคะนองและฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ดินและสภาพอากาศมีความชื้นสัมพัทธ์สูง เพื่อป้องกันและลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จึงขอให้เกษตรกรหมั่นตรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ และเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ เนื่องจากสภาพอากาศมีความเหมาะสมต่อการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว

ลักษณะอาการของโรคใบไหม้

“เป็นผู้นำด้านงานวิจัยและพัฒนา ข้าวเหนียวและข้าวญี่ปุ่นของภาคเหนือ”

จุดที่ 1 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 2 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ กข-แม่ใจ 2 โดยวิธีการหว่านน้ำตม เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2568 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 20.430326 long 99.963936 สำรวจวันที่ 25 สิงหาคม 2568 เวลา 14.10 น. ท้องฟ้ามีเมฆมาก อากาศร้อน ข้าวอยู่ในระยะตั้งท้อง (ภาพที่ 1) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ปานกลาง

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจจำนวนต้นข้าวในพื้นที่ 30 x 50 เซนติเมตร มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 40.00 ต้น ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 87.45 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.50 แปลงสำรวจไม่มีน้ำ

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ แมลงสี 4 ตัว ผีเสื้อหนอนกอข้าว 1 ตัว และเพลี้ยจักจั่นขาวใหญ่ 2 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวงเต่า 5 ตัว แมลงปอเข็ม 4 ตัว แมลงปอบ้าน 1 ตัว และแมงมุมขาสั้น 1 ตัว สำหรับการใส่สวิงโฉบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 2 ตัว เพลี้ยกระโดดหลังขาว 5 ตัว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 3 ตัว เพลี้ยจักจั่นขาวใหญ่ 1 ตัว แมลงสี 16 ตัว และตักแตนข้าวเล็ก 3 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวงเต่าตัวห้ำ 1 ตัว แมลงปอเข็ม 1 ตัว จิ้งหรีดหางดาบ 2 ตัว ตักแตนกระ 1 ตัว และตักแตนหนวดยาว 2 ตัว

ภาพที่ 1 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลเกาะช้าง
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 2 ตำบลศรีคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 2 ไร่ 2 งาน ปลูกข้าวพันธุ์ สันป่าตอง 1 โดยวิธีการหว่านน้ำตม เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2568 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 20.205974 long 99.873280 สำรวจวันที่ 25 สิงหาคม 2568 เวลา 15.35 น. ท้องฟ้าแจ่มใส อากาศร้อน ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ (ภาพที่ 2) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจจำนวนต้นข้าวในพื้นที่ 30 x 50 เซนติเมตร มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 37.00 ต้น ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 84.20 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00 แปลงสำรวจไม่มีน้ำ

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว 2 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวงเต่า 6 ตัว ตัวงักกระดก 3 ตัว และแมงมุมขาขาว 1 ตัว สำหรับการใส่สวิงโอบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว 17 ตัว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 8 ตัว แมลงสี 7 ตัว และด้กแตนหนวดยาว 1 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวงเต่า 1 ตัว แมลงปอบ้าน 1 ตัว แมลงปอเข็ม 1 ตัว และแมงมุมขาสั้น 1 ตัว

ภาพที่ 2 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลศรีคำ
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 3 ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 2 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ สันป่าตอง 1 โดยวิธีการหว่านน้ำตม เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2568 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.832198 long 99.764670 สำรวจวันที่ 26 สิงหาคม 2568 เวลา 13.40 น. ท้องฟ้ามีเมฆมาก อากาศร้อนจัด ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ (ภาพที่ 3) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ปานกลาง

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจจำนวนต้นข้าวในพื้นที่ 30 x 50 เซนติเมตร มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 43.00 ต้น ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 61.80 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00 ระดับน้ำในแปลงสำรวจเฉลี่ย 3.50 เซนติเมตร

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว 58 ตัว และเพลี้ยจักจั่นสีเขียว 6 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวงดินคอยาว 1 ตัว สำหรับการใส่สวิงโฉบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว 10 ตัว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 158 ตัว เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก 6 ตัว เพลี้ยจักจั่นขาวใหญ่ 5 ตัว เพลี้ยจักจั่นหัวสีส้ม 4 ตัว และเพลี้ยกระโดดปีกลายภูษานัส 3 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวงเต่า 1 ตัว แมลงปอเข็ม 12 ตัว แมงมุมขาสั้น 2 ตัว และแมงมุมขายาว 4 ตัว

ภาพที่ 3 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 4 ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 4 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ ขาวดอกมะลิ 105 โดยวิธีการปักดำด้วยรถปักดำ เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2568 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 20.308413 long 99.987095 สำรวจวันที่ 25 สิงหาคม 2568 เวลา 12.10 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศร้อน มีลมพัด ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ (ภาพที่ 4) ต้นข้าวเจริญเติบโต สมบูรณ์ปานกลาง

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจต้นข้าวในนา 20 จุด มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 16.50 ต้นต่อกอ ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 58.45 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00 ระดับน้ำในแปลงสำรวจเฉลี่ย 5.60 เซนติเมตร

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 1 ตัว เพลี้ยกระโดดหลังขาว 178 ตัว และเพลี้ยจักจั่นสีเขียว 65 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ มวนเขียวคุดไข่ 2 ตัว แมลงปอเข็ม 6 ตัว สำหรับการสำรวจโรคแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 31 ตัว และเพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก 1 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ แมลงปอเข็ม 3 ตัว และแมงมุมขาสั้น 1 ตัว

ภาพที่ 4 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าว ในแปลงสำรวจ ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 5 ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 3 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ กข6 โดยวิธีการปลูกด้วยรถปักดำ เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2568 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.890207 long 99.939686 สำรวจวันที่ 26 สิงหาคม 2568 เวลา 14.50 น. ท้องฟ้ามีเมฆมาก อากาศร้อน มีลมพัด ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ (ภาพที่ 5) ต้นข้าวเจริญสมบูรณ์ปานกลาง

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจต้นข้าวในนา 20 จุด มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 23.70 ต้นต่อกอ ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 49.50 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00 แปลงสำรวจไม่มีน้ำ

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 3 ตัว เพลี้ยกระโดดหลังขาว 55 ตัว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 21 ตัว เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก 2 ตัว และเพลี้ยจักจั่นขาวใหญ่ 1 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวงักกระดก 2 ตัว สำหรับการใส่สวิงโอบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 2 ตัว เพลี้ยกระโดดหลังขาว 15 ตัว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 40 ตัว เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก 5 ตัว เพลี้ยจักจั่นขาวใหญ่ 5 ตัว ผีเสื้อหนอนทอใบข้าว 3 ตัว และตั๊กแตนหนวดยาว 3 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ มวนเขียวจุดไข่ 5 ตัว ตัวง่า 1 ตัว ตัวงัดดินคอยาว 1 ตัว แมลงปอบ้าน 1 ตัว แมลงปอเข็ม 12 ตัว แมงมุมขาสั้น 1 ตัว แมงมุมขายาว 25 ตัว และตั๊กแตนหนวดยาว 1 ตัว

ภาพที่ 5 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 6 ตำบลแม่พริก อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 4 ไร่ ปลูกข้าวญี่ปุ่นพันธุ์ ก.ว.ก.2 โดยวิธีการปลูกด้วยรถปักดำ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2568 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.618336 long 99.490087 สำรวจวันที่ 26 สิงหาคม 2568 เวลา 10.27 น. ท้องฟ้ามีเมฆมาก อากาศร้อนอบอ้าว ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ (ภาพที่ 6) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจต้นข้าวในนา 20 จุด มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 10.60 ต้นต่อกอ ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 49.00 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00 ระดับน้ำในแปลงสำรวจเฉลี่ย 3.00 เซนติเมตร

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว 141 ตัว ไม่พบแมลงศัตรูธรรมชาติ สำหรับการใช้สวิงโอบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว 46 ตัว ไม่พบแมลงศัตรูธรรมชาติ

ภาพที่ 6 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลแม่พริก อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 7 ตำบลจอมหมอกแก้ว อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 6 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ กข79 โดยวิธีการโยนกล้า เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2568 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.765588 long 99.729294 สำรวจวันที่ 26 สิงหาคม 2568 เวลา 11.30 น. ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ (ภาพที่ 7) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ปานกลาง

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจต้นข้าวในนา 20 จุด มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 11.60 ต้นต่อกอ ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 34.95 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00 ระดับน้ำในแปลงสำรวจเฉลี่ย 5.00 เซนติเมตร

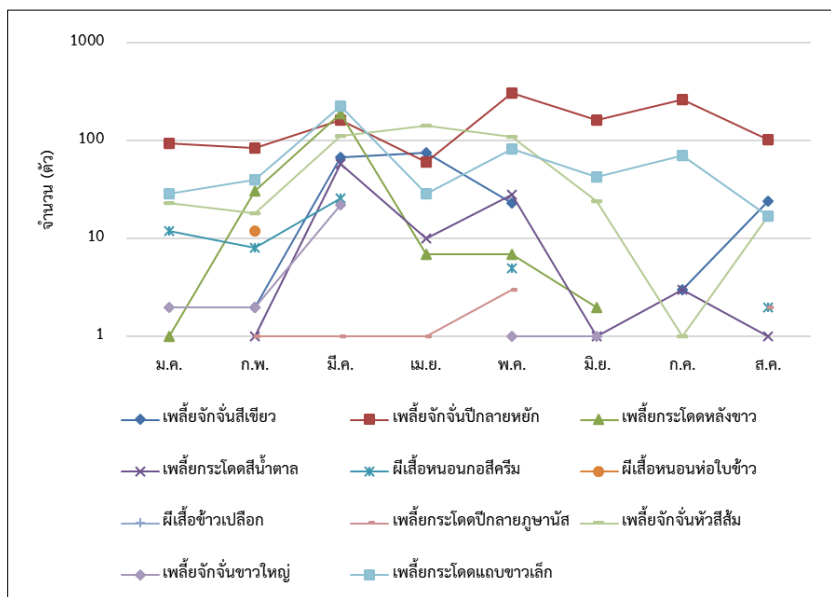
โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 1 ตัว เพลี้ยกระโดดหลังขาว 40 ตัว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 7 ตัว เพลี้ยจักจั่นปีกกลายหยัก 1 ตัว และผีเสื้อหนอนกอข้าว 1 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ แมงมุมขาสั้น 1 ตัว สำหรับการสำรวจในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว 2 ตัว และเพลี้ยจักจั่นสีเขียว 4 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ แมลงปอเข็ม 3 ตัว และแมงมุมขาขาว 1 ตัว

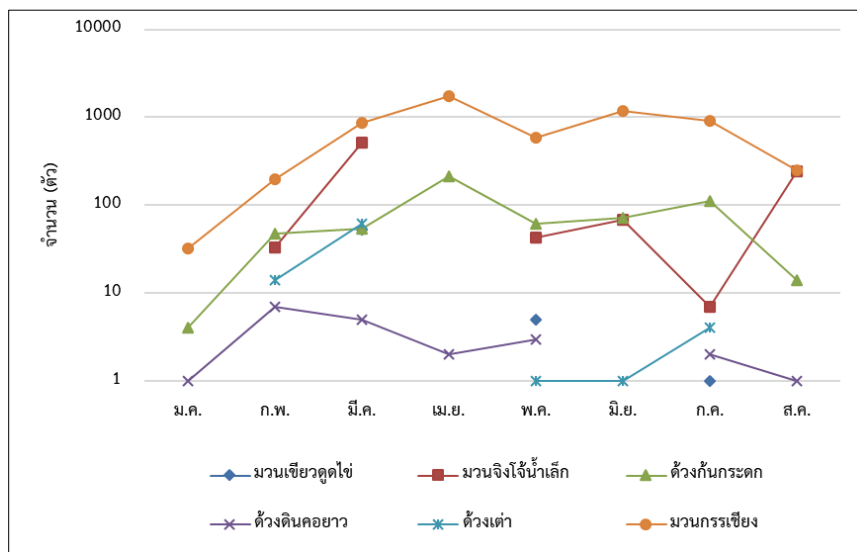

ภาพที่ 7 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลจอมหมอกแก้ว อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

กับดักแสงไฟ : การตรวจนับแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติจากกับดักแสงไฟ (Light trap) ที่ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย เปิดหลอดไฟเวลา 18.00 - 22.00 น. ทุกวัน ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 สิงหาคม 2568 พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก มากที่สุด เมื่อเทียบกับแมลงศัตรูข้าวชนิดอื่น ๆ รองลงมา คือ เพลี้ยกระโดดแถบขาวเล็ก และ เพลี้ยจักจั่นหัวสีส้ม (ภาพที่ 8) แมลงศัตรูธรรมชาติที่พบเป็นจำนวนมาก ได้แก่ มวนกระเซี่ยง รองลงมา คือ มวนจิ้งโจ้น้ำเล็ก และด้วงก้นกระดก (ภาพที่ 9)

ภาพที่ 8 แผนภาพแสดงจำนวนแมลงศัตรูข้าวจากกับดักแสงไฟ ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 สิงหาคม 2568 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

ภาพที่ 9 แผนภาพแสดงจำนวนแมลงศัตรูธรรมชาติจากกับดักแสงไฟ ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 สิงหาคม 2568 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

474 ถนนพหลโยธิน ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 57120 Tel .053 - 721578 Fax. 053 - 721916

ข้าวเตือนภัย...การระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าว

☹️ โรคไหม้

เริ่มพบการระบาดของโรคไหม้ในบางพื้นที่ ได้แก่ อำเภอ เชียงแสน และอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย โดยระดับความรุนแรงของโรคนั้นยังไม่เกินระดับเศรษฐกิจ พบในพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 และกข 6 ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่มีความอ่อนแอและไม่ต้านทานต่อโรคไหม้ จากข้อมูลพยากรณ์อากาศเพื่อการเกษตรพบว่าบางพื้นที่ในภาคเหนือจะมีฝนตกหนักถึงหนักมาก (60–80%) ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูง อุณหภูมิแปรปรวน และมีฝนตกต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่ระบาดของโรคไหม้ บางพื้นที่มีการหว่านข้าวค่อนข้างหนาแน่น และมีการใช้ปุ๋ยไนโตรเจนอัตราสูง จึงมีโอกาสเสี่ยงในการเกิดโรคไหม้มาก ดังนั้นจึงขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงและเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ในแปลงนาของท่านด้วย

การป้องกันกำจัดโรคไหม้

ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาฉีดพ่นเพื่อป้องกันโรคไหม้ และเมื่อพบแผลโรคไหม้ทั่วไป 5 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ใบ (พบเฉลี่ย 2-3 แผลต่อใบ) ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล ไอโซโพรโทโอเลน คาซูกาไมซิน อิติเฟนฟอส คาร์เบนดาซิม ผสมสารจับใบ ตามอัตราที่ระบุ

ลักษณะอาการของโรคไหม้

คำเตือน

การใช้สารเคมีควรปฏิบัติตามคำแนะนำ

🐝 เพลี้ยกระโดดหลังขาว

พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาวและเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ทั้งในระยะตัวอ่อนและตัวเต็มวัย โดยสามารถสังเกตได้จากการตรวจบริเวณโคนต้นข้าวเหนือผิวน้ำ เมื่อตบต้นข้าวจะพบเพลี้ยกระโดดตกลงบนผิวน้ำ พบในแปลงสำรวจที่ปลูกข้าวแบบนาหว่าน อำเภอเมืองเชียงราย และแม่จัน พบประชากรเพลี้ยกระโดดหลังขาวในระยะตัวอ่อนสูงกว่าระดับเศรษฐกิจ (1 ตัวต่อต้น) เฉลี่ย 2.90 ตัวต่อต้น แปลงสำรวจอำเภอแม่สรวย เวียงชัย เชียงแสน และแม่ลาว ปลูกข้าวแบบปักดำ พบประชากรเพลี้ยกระโดดหลังขาวแต่ไม่เกินระดับเศรษฐกิจ (10 ตัวต่อกอ) โดยอำเภอแม่สรวยพบมากที่สุด เฉลี่ย 7.05 ตัวต่อกอ

การควบคุมไม่ให้ขยายพื้นที่การแพร่ระบาด

1. ควบคุมน้ำในนาข้าว โดยให้มีการระบายน้ำในนาออกเป็นครั้งคราว เพราะความชื้นเหมาะสมแก่การเจริญของเพลี้ยกระโดด
2. การใช้สารฆ่าแมลงในระยะที่เป็นตัวเต็มวัยปีกยาว หรือช่วงที่แมลงอพยพเข้าในนาใหม่ ๆ ศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลายและไข่ของเพลี้ยกระโดดจะไม่ถูกทำลาย ทำให้ตัวอ่อนที่ฟักออกมามีโอกาสรอดสูง
3. เมื่อพบเพลี้ยกระโดดจำนวนมากว่า 10 ตัว/กอ ให้ใช้สารฆ่าแมลง บูโพรเพซิน (ตัวอ่อน) หรือ อีโทเฟนพโรคซ์ (ตัวอ่อน) หรือ บูโพรเพซิน/ไอโซโพรคาร์บ (ตัวอ่อน/ตัวเต็มวัย) หรือ คาร์โบซัลเฟน (ตัวเต็มวัย) ตามอัตราที่ระบุ

ลักษณะตัวอ่อนของเพลี้ยกระโดดหลังขาว